

Lausunto HE + 230/2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laeksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yhteistyörakenteesta sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisesti yhtenäisen valmiussuunnittelun luomiseksi ja tilannekuvan keräämiseksi. **Valtakunnallisesti yhtenäisen yhteistyörakenteen luominen yhtenäisen valmiussuunnittelun ja yhteisen tilannekuvan keräämiseksi on mielekästä ja järkevää.**

Lakiesityksessä sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala, annettaisiin tehtäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun käynnistäminen ja ohjaus valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti omalla erityisvastuualueellaan. Ylipistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit toimisivat keskenään yhteistyössä ja yhtenäisin periaattein, siten että valmiussuunnittelusta muodostuisi valtakunnallinen kokonaisuus. **Tämä osa lakiesityksestä luo sairaanhoitopiirien ja tulevien hyvinvointialueiden välille uuden tarpeettoman toimijatason, jota ei tarvita. Kaikille sairaanhoitopiireille voidaan antaa ne tehtävät, jotka tässä on kaavailtu niille sairaanhoitopiireille, joissa on yliopistollinen sairaala. Nykyiset sairaanhoitopiirit vastaavat alueelliselta jaoltaan lähes kaikkialla valtakunnassa tulevia hyvinvointialueita. Nykyisenä digitalisaation aikana tietojen kerääminen kaikilta sairaanhoitopiireiltä ei ole ongelma. Yliopistolliset sairaalat tiedonkeräämisen välietappina aiheuttaa vain turhaa työtä ja byrokratiaa. Kaikki sairaanhoitopiirit ja tulevaisuudessa hyvinvointialueet voivat toimia keskenään yhteistyössä ja yhtenäisin periaattein, siten että valmiussuunnittelusta muodostuu halutunlainen valtakunnallinen kokonaisuus.**

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri kokoaisi ja analysoisi tietoa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon häiriötilanteista ja niiden uhkista sekä muodostaisi ja ylläpitäisi terveydenhuoltojärjestelmän valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa. Tiedot kerättäisiin yhdenmukaisessa muodossa, jolloin niistä muodostuisi kattava kaikkien toimijoiden käyttöön tarkoitettu tilannekuva erityisvastuualueelta. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä sairaanhoitopiiri jakaisi terveydenhuollon tilannekuvatiedon sosiaali- ja terveysministeriölle ja muille yliopistollista sairaalaa ylläpitäville sairaanhoitopiireille valtakunnallisen tilannekuvan luomiseksi sekä erityisvastuualueensa kunnille ja sairaanhoitopiireille niiden tehtävien hoitamista ja oman toiminnan johtamista varten. **Tämäkin osa lakiesityksestä luon tarpeettoman toimijatason, joka ei luo mitään lisäarvoa tavoitetilan saavuttamisen kannalta. Yliopistollisilla sairaanhoitopiireillä ei ole muihin sairaanhoitopiireihin nähden erityistä osaamista tai resursseja, jonka perusteella voitaisiin ajatella tällaisen tiedon kerääjän ja analysoijan tuovan lisäarvoa. Näkemyksemme mukaan tiedot voidaan kerätä yhdenmukaisessa muodossa kaikilta sairaanhoitopiireiltä ja näin muodostaa kattava kaikkien toimijoiden käyttöön tarkoitettu tilannekuva. Edelleen STM saa näistä tiedoista helposti koottua valtakunnallisen tilannekuvan ilman, että syntyy yhtä uutta toimijatasoa ja turhaa byrokratiaa. Sairanhoitopiirit voivat toimittaa tiedot kunnille niiden tehtävien hoitamista ja oman toimintansa johtamista varten.**

Sosiaalihuoltolakiin lisättäisiin uusi säännös sosiaalihuollon tilannekuvan luomisesta. Kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulisi omalla alueellaan koota ja analysoida tietoa sellaisista

häiriöistä ja niiden uhkista, jotka vaarantavat väestön sosiaalisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin sekä sosiaalihuollon toteuttamisen, sekä muodostaa ja ylläpitää sosiaalihuollon valmiutta kuvaavaa tilannekuvaa. Sosiaalihuollon tilannekuvatieto jaettaisiin muille toimivaltaisille viranomaisille, kuten sairaanhoitopiirille ja sairaanhoitopiirin keskussairaalan sijaintikunnan sosiaalihuollon johtavalle viranomaiselle, aluehallintovirastolle ja sosiaali- ja terveysministeriölle varautumiseen liittyvien tehtävien ja häiriötilanteen hoitamista varten.

Sosiaali- ja terveysministeriö kokoaisi yhtenäisin perustein laaditun terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tilannekuvan sosiaali- ja terveysministeriön ja koko valtioneuvoston käyttöön valtakunnallisen päätöksenteon tueksi.

Säännöksen mukaan sosiaalihuollosta järjestämisvastuussa olevien kuntien keskinäisen yhteistyön lisääminen ja erityisvastuualueen tasoinen koordinointi mahdollistaisi sen, että myös sosiaalihuollon toimintaa pystyttäisiin suunnittelemaan yksittäistä kuntaa laajemmilla alueilla sekä keräämään ajantasaista tilannekuvaa alueellisiin ja valtakunnallisiin tarpeisiin.

Valtion mahdollisuutta osallistua valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla toimintaa laajennettaisiin myös sosiaalihuollon toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriö voisi nimetä valtakunnallisia toimijoita myös sosiaalihuollon tehtäviin. Nimeäminen voitaisiin tehdä myös määräaikaaisesti ja tarkasti rajatun tehtävän hoitamiseksi.

Nämä lakiesityksen keskeiset ehdotukset ovat mielekkäitä ja kannatettavia.

Joensuussa 2.12.2020

Ilkka Pirskanen
toimitusjohtaja
Siun sote